

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף לו

הגמרא מוכיחה כפי הברייתא שהביא איו: הלוקח יין מהכותים (= לפני שגזרו לאסור את יינם משום יין נסך, וסתם כותים אינם מפרישים תרומות ומעשרות), ואין לו כלים כדי להפריש לתוכם את התרומות והמעשרות, יכול להפריש בצורה הזו: אומר 'שני לוגין שאני עתיד להפריש תרומה מתוך מאה הלוגין שבכלי הרי הן תרומה גדולה' (= ובכך חל על שני הלוגין שם של 'תרומה גדולה'), 'והנשאר מהמאה לוגין יתחלק למאה חלקים שווים, עשרה חלקים מתוכם יהיו מעשר ראשון ותשעה חלקים מתוכם (= עשירית מתשעים החלקים הנותרים) יהיו מעשר שני'. ואח"כ הוא מחלל את המעשר שני על מעות ומותר לו לשתות את היין מיד (= לפני שהפריש בפועל את התרומות והמעשרות), ולאחר זמן יפריש אותם מהחבית ואז יתברר למפרע שהיין המופרש הוא תרומה ומעשר. זו דעת רבי מאיר. ולדעת רבי יהודה (ורבי יוסי ורבי שמעון) אסור לעשות כן, א"כ מוכח שלדעתו אין ברירה, וכדברי איו.

לדעת עולא נדחים דברי איו מפני משנתנו, שלדעתו רבי יהודה סובר שיש ברירה', והוא שונה את הברייתא הנ"ל (של הלוקח יין מהכותים) 'זוזי זוזי' (= זוגות זוגות), כלומר שלדעת רבי מאיר ורבי יהודה מותר לעשות כן, ולדעת רבי יוסי ורבי שמעון אסור.

👉 אשה יולדת צריכה להביא כבש לעולה וכן יונה או תור לחטאת, ואם אין ידה משגת מביאה שתי תורים או שתי בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת. וכן זבה (אפילו עשירה) מביאה שתי תורים או שתי בני יונה כנ"ל. שני עופות קרויים 'קן'.

שתי נשים שקנו את קיניהן בשותפות (= שתי קינים שהם ארבעה עופות) ולא ביררו עבור מי יהיה כל קן, או שהן נתנו את דמי קיניהן בשותפות לכהן כדי שיקנה ויקריב בעבורן, איזה מהקינים שירצה הכהן יקריב חטאת ואיזה שירצה יקריב לעולה. כלומר שהכהן יכול לקחת קן אחת ולהקריבה עולה עבור שתי הנשים ואת הקן השניה לחטאת עבור שתי הנשים, או שיחלק כל קן ויקריב עוף אחד לעולה והשני לחטאת

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

עבור אשה אחת ואת הקן השני לאשה השניה. א"כ מוכח ש'יש ברירה' - שלאחר שהכהן הקריב הוברר כל קן לשם מי הוקרב. (שאם 'אין ברירה' יתכן שהקן שהיה בבעלות אשה זו הוקרב לשם האשה השניה, וקרוב שהוקרב לשם מי שאינו בעליו אין בעליו יוצאים בו ידי חובתם).

בה דוחה הוכחה זו - שמדובר שהנשים התנו ביניהם שכל עוף שיקריב הכהן לשם אחת מהן, אכן יהיה שלה. והחידוש הוא - שאין הקינים מתפרשות איזו לעולה ואיזו לחטאת אלא או בשעה שהבעלים קונים את העופות או בשעה שהכהן מולק את העופות. כלומר שהנשים יכולות לקבוע בשעת קניית העופות איזה עוף לעולה ואיזה לחטאת. ואם הנשים לא קבעו במפורש בשעת קניית העופות איזו לחטאת ואיזו לעולה, אפילו אם קבעו לאחר הקנייה יכול הכהן לעשות איזה שירצה לעולה ואיזה שירצה לחטאת.

עם הארץ שאמר לחבר: חבר (= ירא שמים המקפיד על המעשרות) שהיה הולך לשוק לקנות לעצמו אגודת ירק, ואמר לו עם הארץ 'קנה גם בשבילי אגודת ירק' (ומדובר שהוא קונה בשוק ממוכר עם הארץ, שהחבר חייב לעשרן משום 'דמאי'), לדעת רבי יוסי למרות שאסור לחבר למכור לעם הארץ פירות שאינם מתוקנים, אין החבר צריך לעשר את האגודה שנתן לעם הארץ, לפי ש'יש ברירה' והוברר שאת האגודה הזו הוא קנה בשביל העם הארץ, ולדעת רבנן החבר צריך לעשרן לפני שנתן לעם הארץ, לפי ש'אין ברירה' וכאילו שלקח אגודה זו לעצמו וחוזר ומחליפה עם הארץ.

האומר מעשר שיש לי בביתי: האומר 'פירות מעשר שני שיש לי בביתי הרי הם מחוללים על סלע (= מטבע) שתעלה בידי מן הכיס' (מתוך שאר הסלעים שיש בו), לדעת רבי יוסי הפירות מחוללים על הסלע ומותר לו לאוכלם מיד, לפי ש'יש ברירה' וכשיוציא סלע מהכיס יתרבר הדבר למפרע שעל סלע זו חילל.

הגמרא אומרת שצריך לגרוס שלדעת רבי יוסי לא חילל, לפי שלדעתו 'אין ברירה'. וההוכחה לכך: שבסיפא נאמר שמודה רבי יוסי באומר 'פירות מעשר שני שיש לי

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

בביתי הרי הם מחוללים על **סלע חדשה** שתעלה בידי מן הכיס' ויש שם רק אחת כזו, שאכן חילל, שכיון שיש שם רק סלע אחת חדשה ניכר הדבר שהתכוון לה, ואין זה מדין 'ברירה'.

אמר לחמשה: מי שאמר לחמשה בני אדם 'הריני מערב עירובי תחומין על אחד מכם שארצה שילך בשבת מחוץ לתחום, רציתי ילך לא רציתי לא ילך', אם רצה המערב לפני כניסת השבת שאחד מהם ילך עירובו עירוב, ואם משחשיכה אין עירובו עירוב (= שזמן קניית העירוב הוא בבין השמשות, ושמה לא היתה אז דעתו עליו שילך).

מי שהניח את עירובו בסוף אלפיים אמה בצד מזרח במקום המשתמר, והניחו שם לכל השנה - שהתנה ואמר שבשבת שירצה יקנה לו עירובו ויהיו לו ארבעת אלפים אמה למזרח, ובשבת שלא ירצה לא יקנה לו עירובו והרי הוא כשאר בני העיר שיש להם אלפיים אמה לכל צד. הדין הוא - שאם רצה ללכת מבעוד יום עירובו עירוב, ואם משחשיכה לדעת רבי שמעון עירובו עירוב משום ש'יש ברירה' והוברר הדבר למפרע שכבר בבין השמשות (= זמן קניית העירוב) היתה דעתו לערב שם, ולדעת חכמים אין עירובו עירוב לפי ש'אין ברירה'.

קשה על רבי שמעון הסובר ש'יש ברירה', מהברייתא לעיל לגבי הלוקח יין מהכותים שהוא סובר שם ש'אין ברירה'. רבא מתרץ: ר"ש סובר ש'יש ברירה', אבל שונה הדין לגבי הלוקח יין מהכותים, לפי שבתרומה יש דין 'ראשית'. כלומר שמיד בשעת הפרשת התרומה צריך שיהיה ניכר מהי התרומה שנקראת 'ראשית' ומה הם השיריים (= שאר היין), ולכן הוא אוסר שם (= לומר 'שני לוגין שאני עתיד להפריש' וכו').

אביי מקשה על תירוצו של רבא: מי שהיו לפניו שני רימונים של טבל, ואמר: 'אם ירדו היום גשמים יהיה רימון זה תרומה על הרימון השני, ואם לא ירדו היום גשמים יהיה הרימון השני תרומה על הרימון הזה', וכי בגלל שלא ניכר מהו ה'ראשית' ומה הם השיריים אין בדבריו כלום? והרי למדנו במשנה (במס' תרומות) שהאומר 'הריני קורא שם תרומה ומעשרות לתבואה הנמצאת באמצע הכרי (= הערימה של התבואה) הזה',

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

וכן האומר 'הריני קורא שם תרומת מעשר לתבואה הנמצאת באמצע ערימת המעשר ראשון', רבי שמעון אומר שהפרשתו התקיימה והרי זה תרומה ומעשר אף שלא ניכר מהו ה'ראשית' ומה הם השיריים!

הגמרא מתרצת: שביון שאמר שהתרומה היא 'באמצע הכרי' א"כ שייריה ניכרים - ש'הראשית' (= התרומה) באמצע ומסביב השיריים (= שאר התבואה).

תירוץ נוסף: שבאמת ר"ש סובר ש'יש ברירה', ולעיל לגבי הלוקח יין מהכותים ר"ש אוסר לפי שאנו חוששים שמא יבקע הנוד (= ישבר הכלי שהיין בתוכו) לפני שהוא יפריש בפועל את התרומות ומעשרות, ונמצא שהיין ששתה היה טבל.

רבי מאיר לא חושש לשמא יבקע הנוד, לפי שאין זה מצוי.